
Geluk bij een ongeluk

door C.H. van Hoorn

“Het zit me allemaal tegen. Door die storm is het hekwerk eraf gewaaid en nu moet ik ook nog een steen zoeken voor een maalstoel die niet compleet is. Ja, een maalstoel, die ik heb gevonden in Lageland. Het is zo dat ik mijn klanten geen meel meer kan leveren.”

Een beetje moedeloos vertelde Hendrik Jan Berghuis, molenaar op de *Wilhelmina* te Noorderhogebrug, op een avond bij mij thuis zijn verhaal.

Je zou er ook mistroostig van worden als al je maalplannen voor de komende maanden worden doorkruist door een flinke storm die je wieken totaal vernielt en een maalstoel waarmee niet gemalen kan worden.

Onmiddellijk schoot mij in de zin dat ik een complete maalstoel wist te staan in de boerderij van de familie Van der Laan, Eemskanaal Z.Z.; ik wist alleen niet hoe de conditie daarvan was. Van der Laan had naar aanleiding van de gehouden tentoonstelling ‘Landbouw De Marne 1939’ in Kloosterburen aan een van de organisatoren van deze tentoonstelling, het Leenster Ommelander Museum voor Landbouw en Ambacht een strosnijder en een kunstmestbreker aangeboden. Toen

ik, als O.M.-commissielid, deze werktuigen kwam bekijken en tevens het eventuele vervoer zou regelen, werd me zo tussen neus en lippen door een boven in de schuur staande maalstoel aangeboden. Ik sloeg op dat moment dit aanbod af, wel wetend dat het museum al een paar exemplaren bezit en er wegens ruimtegebrek niet meer kan plaatsen.

In een sprong was ik dan ook bij de telefoon om te vragen of de maalstoel nog ter beschikking was, met het gevolg dat Berghuis en ik de zaterdag daarop in de keuken bij de Van der Laan’s over het muldersvak zaten te praten.

De bewuste maalstoel heeft in 1952 voor het laatst gemalen en werd toen aangedreven door een poelie

van een tractor. Hij is uitgerust met praktisch nieuwe stenen, compleet dus, en het frame ziet er zo op het oog solide uit. Zeker de moeite waard om hem te verhuizen naar de *Wilhelmina*.

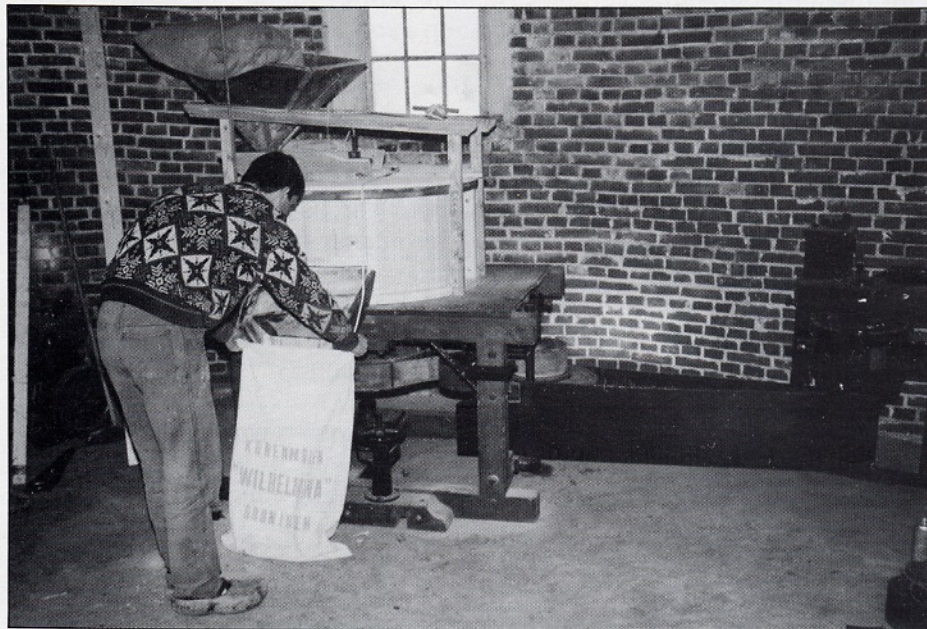
Het vervoer leek even een probleem te zijn, maar toch was hij binnen een half jaar ter plekke. Toch kon hij nog niet 'werken'. Voor de aandrijving was toch altijd 5 PK of meer nodig. Waar moest je zo'n motor vandaan halen?

Het geluk was weer met ons. Het bestuur van het Ommelander Museum had uit het Gelderse Reken een aanbieding binnengekregen van vier werktuigen. Bij deze

werktuigen was een transvermissie met een 7 PK electromotor. Toen ik dit apparaat zag, flitste me direct weer de maalstoel door het hoofd, temeer daar het museum al een transvermissie in depot heeft. Gevolg: we leverden de verworven transvermissie meteen af bij de *Wilhelmina*.

In de daaropvolgende weken heeft het voorhoofd van Hendrik Jan Berghuis heel wat denk- en praktische rimpels laten zien.

Toch heeft deze molenaar in 'zijn' korenmolen, met hulp van vrienden en met gebruik van eigen vakkennis een goedwerkende, elektrisch beveligde malerij gerealiseerd, die bij

De eerste zak gerst wordt gemalen op motorkracht in molen "Wilhelmina" te Noorderhoogebrug, 31 oktober 1992.

Foto: C. H. van Hoorn, Leens.

calamiteiten en windstil weer in bedrijf kan worden gesteld.

Voor een prima maalresultaat moet er een behoorlijke snelheidsreductie plaatsvinden tussen motor en stenen. Dit probleem werd opgelost met een tussenas en houten poelies die aan de transvermissie zaten. De eerder genoemde denkrimpels zullen ere ongetwijfeld ook gekomen zijn bij de berekening van de poeliediameters op de tussenas. Alle assen hebben een verticale stand gekregen. Met een drukrol onder veerbelasting wordt de riem tussen steenpoelie en tussenpoelie goed op spanning gehouden. De andere riem kan met de slede aan de motor op spanning worden gehouden. Het geheel wordt in

bedrijf gezet met een schakelaar, terwijl een regelbare weerstand in olie het zaakje op toeren brengt. Onmisbaar voor het leveren van een kwaliteitsproduct is een goede steenkuip. Omdat de oude steenkuip door houtworm te zeer was aangetast hebben molen-vrienden een nieuwe gemaakt voor een vriendenprijsje (zo hoort het ook). Toevallige omstandigheden hebben molen- en landbouwmuseum-enthousiastelingen bij elkaar gebracht om het grote maalprobleem van mulder Hendrik Jan Berghuis op te lossen. En met succes! Wie een bezoek brengt aan de *Wilhelmina* kan het met eigen ogen zien. En... voor molenfans als u allen is zo'n bezoek alleszins de moeite waard.